СЕКЦІЯ 1.
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТРАНСПАРЕНТНОСТІ ТА ІНСТИТУЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Бородін Є.І., Тарасенко Т.М.

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОСТІ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ (НА ПРИКЛАДІ ДОСВІДУ ФРАНЦІЇ)

Транспарентність як характеристика діяльності органів публічної влади викликає запитання у розрізі практичного її втілення в діях та рішеннях публічної служби. Дослідники звертають увагу на те, що транспарентність це не просто суспільна цінність, а також і стосунки між громадянами та органами публічної влади. Підкреслюється її значення як інструмента на службі «справедливості та справедливості демократії» [4]. Транспарентність розглядаємо через прозорість (відкритість, доступність) інформації про управлінські рішення, які приймають органи публічної влади, обгрунтування їх доцільності, а також результати, наслідки їх реалізації.

У контексті управлінської логіки транспарентність розкривають як підзвітність на основі спостереження та забезпечення якості публічних послуг [4]. Для публічних службовців принцип транспарентності значною мірою розкривається через вимоги та обмеження, пов'язані з державною службою, службою в органах місцевого самоврядування. Мова йде про прозорість як засіб моралізації публічного життя (неможливість суміщення державної служби з іншими видами діяльності, конфлікт інтересів, обов'язковість декларування доходів тощо) [4].

Для громадян цей принцип постає як можливість впливати на забезпечення належного функціонування публічних служб [3]. Транспарентність є інструментом контролю громадськості за діями публічної адміністрації, який передбачає консультування з громадянами (користувачами послуг) у процесі прийняття рішень, пов'язаних з організацією та змістом публічних послуг. Основна увага відповідно приділяється оцінці результатів діяльності органів публічної влади з точки зору якості та ефективності послуг, які вони надають. Забезпечення такого оцінювання закладається в основи гарантування громадянам ефективності та результативності державної служби [3].

У цьому зв'язку викликає інтерес досвід європейських країн щодо розгляду принципу транспарентності у процесі оновлення державної служби. Так, зокрема у Франції, у 2017 р. було розпочато Програму прискорення трансформації державної служби до 2022 р., яка орієнтована на: забезпечення кращої державної служби для споживачів послуг цього сектору; покращення умов для професійної діяльності державного службовця; зменшення витрат для платників податків [1]. Прискорення якісних змін передбачається досягнути на основі реалізації п'яти пріоритетних проєктів: спрощення та поліпшення якості послуг, оновлення кадрової бази, цифрової трансформації, модернізації бюджетного та бухгалтерського управління та територіальної організації послуг. Лише після втілення цих проєктів планується перейти до змін на міністерському рівні [1].

Особливе місце у Програмі відводиться завданню досягнути 100 % прозорості служб, які надають державні (публічні) послуги, які були зобов'язані запровадити до 2020 р. практику постійного звітування та оприлюднення інформації про якість своїх послуг. Це ілюструє спрямування державної служби на більш тісний контакт із громадськістю та постійне її вдосконалення. При цьому підкреслюється, що прагнення до транспарентності посилює динаміку відносин довіри з користувачами послуг та сприяє покращенню їх якості, де транспарентність є одним із інструментів вимірювання якості державних послуг [1].

Відповідно усі служби (центри зайнятості, пенсійні фонди, податкові служби, префектури, правоохоронні органи) розміщують інформацію про якість своїх послуг у тому числі, що стосується рівня задоволеності ними громадян. На інтернет-сторінці кожної такої служби міститься інформація про рівень якості її послуг та рівень задоволення громадян цими послугами. Із цією метою, також, було створено сайт, на якому розміщено повну інформацію про результати роботи державної служби (включаючи органи місцевого самоврядування) [2]. Рівень задоволеності послугами вимірюється шляхом опитування, де основними показниками є загальне задоволення, задоволеність якістю прийому, чіткість наданої відповіді тощо. Ефективність оцінюється такими показниками як швидкість телефонної відповіді, середній час відповіді на електронні листи, швидкість розгляду справ тощо [1]. Така практика покликана сприяти змагальності служб за більш високі показники якості їх роботи, що забезпечується саме відкритістю даних про результати роботи будь-якої служби.

Практика підтверджує, що сьогодні все більше уваги приділяється розгляду транспарентності у контексті забезпечення відповідальності та розвитку механізмів моніторингу та оцінювання якості послуг, що надаються органами державної влади та місцевого самоврядування.

Водночас важливим питанням є врахування можливих ризиків, пов'язаних із питанням транспарентності. Досить часто на практиці цей принцип знаходить відображення у діях «прозорість заради прозорості». Дослідники відзначають зокрема, що зворотною стороною імперативу максимальної транспарентності може бути лицемірство. Крім того, підкреслюється, що здатність цього принципу забезпечити «знезараження» від корупції має ризик стати джерелом ускладнення та підозр, спричинити безлад. Для останнього твердження ключовим моментом постає об'єктивність громадської думки, її здатність орієнтуватися в джерелах доступної інформації [4].

Тим самим, мова йде про необхідність зваженого підходу до реалізації цього принципу, використання його можливостей для підсилення якості публічних послуг, побудови транспарентного діалогу влади з громадянами на засадах не просто спостереження за відкритою інформацією, а на основі їх участі в процесі оцінювання, висловлювання своїх потреб і запитів.

Список використаних джерел

1. Action publique 2022 : un Programme pour accélérer la transformation du service public. URL : https://www.modernisation.gouv.fr/action-publique-

2022/comprendre/action-publique-2022-un-programme-pour-accelerer-la-transformation-du-service-public
2. La transparence sur l'efficacité et la qualité de vos services publics. URL : https://www.resultats-services-publics.fr/
3. Petit Fanny Quels principes pour les services publics ? Egalité, continuité, adaptation, accessibilité, neutralité, transparence, confiance et fiabilité, 2005. URL : http://base.d-p-h.info/fr/fiches/dph/fiche-dph-6692.html
4. Piraux Alexandre Transparence dans le service public. Une exigence plus opaque qu'il n'y paraît / Piraux ALexandr // Une publication barricade. – 2013. URL : http://www.barricade.be/sites/default/files/publications/pdf/2013alexandre_-_la_transparence.pdf

Воронкова В.Г.

СИСТЕМНИЙ ПІДХІД ДО ІНСТИТУЦІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ

Актуальність теми дослідження в тому, що інституціоналізація публічної служби розгортається навколо саморозвитку складних багаторівневих систем та принципів їх організації, що визначають концептуальну універсальність принципів і законів, концептуальну універсальність та просторово-часову спільність функціонування об'єктів. Метод дослідження є концептуалізація системного підходу до інституціонального розвитку публічної служби. До завдань дослідження відносяться: 1) сформулювати сутність нової моделі ієрархічних багаторівневих структур управління; 2) розкрити сутність системного підходу і системного аналізу, що фокусується навколо управління справами державної служби, що здійснюється всіма державними органами у всіх галузях влади; 3) показати, що інституціоналізація публічної служби як складний соціальний інститут розглядається у контексті практичного організаційно-регулятивного впливу держави на всю суспільну життєдіяльність людей, що розглядається як напрям розвитку теорії складних систем у контексті викликів цифрового суспільства [1].

1. Нова модель ієрархічних багаторівневих структур управління охоплює: а) способи декомпозиції мети управління – як об'єкта управління, так і керованих підсистем управління; б) методи координації по вертикалі і горизонталі; в) наявність великої кількості критеріїв для оцінки глобальних і локальних цілей управління; г) відкритість систем и (взаємодія із зовнішнім світом). В управлінні інституціональним розвитком публічної служби велику роль відіграє системний підхід, який може привести її до більш упорядкованої основи управління складними сферами публічної служби, в контексті якої завдання управління зводяться до інтеграції системо утворюючих елементів.

2. Системний підхід до інституціоналізації публічної служби розглядається як методологія упорядкування, чи структурування проблем та досягти поставлених цілей. Системний аналіз визначається інструментом, що забезпечує науковий підхід для оптимального вирішення завдань та досягнення найвищого ефекту як у